

« zurück blättern vor »

MIARKOWAĆ v. imp., ab 1559. **1)** ‘(sich) merken, erkennen, annehmen, verstehen’ – ‘spozstrzegać, domyslać się, wnioskować z czegoś, rozumieć’: 1559 GroicPorz ee2v, SPXVI *Wfzákże to Práwo [w sprawie dochodzenia straty materiału skradzionego u rzemieślnika] ták fye miárkuie: iefli Kráwec sukno zápláci Panu / tedy Kráwcowi przynależy spráwá przeciw złodzieiowi. A iefli nie zápláci / tedy Pánu kthorego iefst sukno.* o 1564 SienLek Vuu4, SPXVI *A ták bacząc iáwnie tákowé rzeczy w sobie człowiek / miárkować może / ktoré w nim sílné álbo mdlé fą.* o 1579 Calag 348b, SPXVI *Mercken. Miárkować. Poczuć et obaczyć. Sentire, cognoscere.* o 1590 OrzJan 120, SPXVI *kto nád Cápištraná z fámiliíey Fráńćiszká S. lepšzy? kto ftátiecznieyšzy? kto rzeczy lepiéy miárkował?* o (1660–1670) 1953 Lub.Orf. 16 *Wspomnij, jak ciężko było cierpieć tobie, / Miarkuj po sobie.* o †1708 Bardz., SW *Jeśli bój domowy, jak ś. miarkujemy, zaczynasz i niesnaski, płakać tylko przyjdzie.* o 1775–1806 Teat. 32b 38, L *Cóż Wc Pan miarkujesz po moiéy słabości?* o 1775–1806 Teat. 1 19, L *Po worku Wc Pana miarkować można, czy serce iego tli się, czy stygnie.* o 1822 O poezji 3-4, SJAM *w milczeniu oczekiwali sądu doskonałych znawców, według któregoby miarkować mogli o wartości pracy dokonanej.* o (†1849) 1949 Chopin Wyb. 57, DOR *Pewno masz gazety uszysztkie albo przynajmniej główniejsze: stamtąd możesz miarkować, że byli kontenci.* o (1900) 1949–1951 Sienk.Krzyż. I 61, DOR *Miarkujcie też, żeby frasunku po was nie poznał, bo zaraz by się ucieszył.* o 1949 Rudn.A.Ucieczka 54, DOR *Z jego przerażonej twarzy miarkujemy, że stało się coś poważnego.* – SPXVI, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. **2)** ‘rhythmisch singen oder rezitieren’ – ‘rytmicznie śpiewać lub czytać’: [einzQu.] 1564 Mącz 227d, SPXVI *Modulari voces, Miárkować / vmiárkować / podać głofy.* – SPXVI, MAČZ, CN, L. **3)** ‘sich orientieren’ – ‘orientować się’: (1595) 1598 KlonFlis F4, SPXVI *Lecz tobie trzeba wielkiego dozoru / Byś się miárkował kędey lepiej płynąć / Gdzie ráfę minąć.* o vor 1764 TR *Trudno mi się, w tym i samemu miarkować.* o (1891) 1950–1953 Dygas.Robins. 112, DOR *Złodzieje miarkowali się już obecnie bardzo dokładnie w rozkładzie dworu.* o 1896 SRG 96, DOR *W dzień miarkowano się po cieniu, w nocy – po gwiazdach.* – SPXVI, TR, SW, DOR. **Etym:** **1)** frühhd. *merken* v., ‘auf die Kunstmäßigkeit des Gesangs achten (bei den Meistersängern)’, GRI, nur für Inh. 2. **2)** nhd. *merken* v., ‘kennzeichnen, erkennen, auf etw. achten, im Gedächtnis behalten’, GRI, nur für Inh. 1, 3. **Der:** *miarkownik* subst. m., ‘Tonkünstler, Tonmesser’, [hapax] 1564 Mącz 227d, SPXVI *Modulator, Spiewak / miárkownik głofów.* Zuerst geb. L, nur für Inh. 2; *umiarkować* v. pf., ‘stimmen; rhythmisch singen’, 1564 227d MAČZ o 1568 Rej Zw. 71, L

Organy-ć nadobne pozłocifste będą, i nadobnie piszczą, kiedy ie dobrze umiarkuią; ale iako się też rozstrzęsą z onego porządku swego, to też iuż będzie więcéy sapu, niżli cudnego piśkania. Zuerst geb. MAČZ, nur für Inh. 2; *zmiarkować* v. pf., ‘erkennen, annehmen’, 1781 Pilch.Sen.listy 2 378, L s.v. *miarkować*, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1. ❖ BRÜCKNER SE denkt an eine spätere Anpassung an *miarka* ‘Maß’ u. dgl. (zu *miara*).

« zurück blättern vor »